

**НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК
УКРАЇНИ**

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
тел. 253-38-22, факс 230-20-33, 253-77-50
e-mail: nbu@bank.gov.ua

**NATIONAL BANK
OF UKRAINE**

9, Instytutska, Str., Kyiv, 01601, Ukraine
phone 253-38-22, fax 230-20-33, 253-77-50
e-mail: nbu@bank.gov.ua

25.07.2017 № 18-0008/51599

На № _____

Верховна Рада України
Голові Комітету з питань фінансової політики
і банківської діяльності
Рибалці С.В.

Про проект Закону України,
реєстраційний № 6601

Шановний Сергію Вікторовичу!

У зв'язку із листом Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності Верховної Ради України від 13.07.2017 № 04-37/9-268 щодо проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансових послуг у галузі поштового зв'язку" (далі – законопроект), який знаходиться на розгляді парламенту, Національний банк України повідомляє таке.

1. Законопроект пропонує уповноважити Національного оператора поштового зв'язку (далі – ПАТ "Укрпошта") надавати послуги з відкриття та обслуговування поштових рахунків (для чого ПАТ "Укрпошта" також отримає право провадити емісію електронних платіжних засобів), а також надавати окремі банківські послуги, визначені статтею 47 Закону України "Про банки і банківську діяльність", при цьому, без необхідності отримання банківської ліцензії. Крім того, законопроект пропонує надати ПАТ "Укрпошта" право нарівні із банками відкривати та вести кореспондентські рахунки у Національному банку України та інших банках в Україні і за її межами.

Отже, положення законопроекту не тільки пропонують надати ПАТ "Укрпошта" право займатись діяльністю, яку згідно чинного законодавства України можуть здійснювати лише банки – емісія електронних платіжних засобів, відкриття та ведення рахунків (поштові рахунки, по суті, є поточними) та кореспондентських рахунків (які призначені для здійснення міжбанківських переказів), але й створюють небезпечний прецедент для можливості здійснення банківських операцій іншими небанківськими установами без необхідності одержання банківської ліцензії.

Тобто законопроект пропонує встановити для ПАТ "Укрпошта" статус банку з певними обмеженнями у здійсненні ним такої діяльності. Проте

1577534

законопроект не передбачає для ПАТ “Укрпошта” виконання вимог, які чинним законодавством України встановлені для банків, у тому числі вимоги до капіталу, структури власності, ділової репутації керівників, технічного забезпечення, а також інші вимоги, зокрема щодо збереження та розкриття банківської таємниці, дотримання законодавства у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Встановлення вказаних вимог до банків пояснюється тим, що діяльність банків є надзвичайно ризиковою і пов’язана із залученням грошових коштів фізичних осіб і захисту їх інтересів. Законопроект також не встановлює гарантії повернення коштів клієнтам ПАТ “Укрпошта” у зв’язку з можливим настанням його неплатоспроможності, а також обов’язок ПАТ “Укрпошта” нарівні з банками сплачувати збори до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

З огляду на вищезазначене, вважаємо, що законопроект створює значні ризики у діяльності ПАТ “Укрпошта” та встановлює нерівні умови для юридичних осіб, які мають намір здійснювати банківську діяльність шляхом надання безпідставних конкурентних переваг ПАТ “Укрпошта”.

2. Уважаємо за необхідне також звернути увагу на положення законопроекту в аспекті структури банківської системи України. Так, у лютому 2016 року Міністерством фінансів України були представлені Засади стратегічного реформування державного банківського сектору, які передбачають зменшення частки державних банків у банківській системі України. Натомість після вимушеної націоналізації ПАТ “КБ “Приватбанк”” присутність держави у банківському секторі країни зростає та склала більше 50 відсотків. Тобто, у разі прийняття законопроекту, на ринку з’явиться ще один державний банк, хоч і такий, що не буде надавати весь спектр банківських послуг. Слід зважити, що у разі надання ПАТ “Укрпошта” пропонованого законопроектом статусу постане необхідність значних додаткових капітальних витрат на закупівлю обладнання, навчання персоналу тощо. Ураховуючи, що за даними фінансової звітності ПАТ “Укрпошта” його діяльність за 2016 рік була збитковою, проведення таких витрат поляже тягарем на Державний бюджет України. Натомість автори законопроекту у пояснювальній записці до нього зазначили, що реалізація законопроекту не потребує додаткових матеріальних та інших витрат з державного та місцевих бюджетів, що, на нашу думку, не відповідає дійсності.

3. Питання надання поштовими операторами платіжних послуг врегульовано також на міжнародному рівні. Так, відповідно до статті 1 Угоди про поштові платіжні послуги, вчиненої 12.08.2008 та затвердженої Указом Президента України від 09.01.2013 № 5/2013 (далі – Угода), кожна країна-член Всесвітнього поштового Союзу забезпечує, щоб на її території надавалася принаймні одна з таких поштових платіжних послуг:

- грошовий переказ готівкою (відправник подає до пункту доступу до послуги призначеного оператора грошові кошти й звертається з проханням виплатити одержувачу всю суму готівкою без відрахувань);

- грошовий переказ з рахунку (відправник дає вказівку дебетувати свій рахунок, який веде призначений оператор, і звертається з проханням виплатити одержувачу всю суму готівкою без відрахувань);
- грошовий переказ на рахунок (відправник подає до пункту доступу до послуги призначеного оператора грошові кошти й звертається з проханням перерахувати їх на рахунок одержувача без відрахувань);
- поштовий переказ (відправник дає вказівку дебетувати свій рахунок, який веде призначений оператор і звертається з проханням унести еквівалентну суму на рахунок одержувача, відкритий призначеним оператором-платником, без відрахувань).

Таким чином, Угода передбачає низку способів здійснення грошових переказів оператором поштових послуг, в тому числі відкриття поштовим оператором рахунків, але виключно для здійснення поштових переказів. Натомість законопроектом передбачено ведення поштовими операторами поточних і кореспондентських рахунків та здійснення повного розрахунково-касового обслуговування юридичних та фізичних осіб, тобто надання банківської послуги. При цьому, слід звернути увагу, що Угода визначає додаткові обов'язкові умови діяльності операторів поштових послуг при наданні ними платіжних послуг, які не встановлені у законопроекті, а саме:

- обов'язкове виокремлення грошових коштів користувачів від грошових коштів оператора (пункт 2.1 частини другої статті 10 Угоди), що не допускає використання грошових коштів користувачів для цілей, інших, ніж виконання операцій з поштових платіжних послуг;
- застереження, що грошові кошти належать відправнику до моменту їх виплати одержувачу або до зарахування на рахунок одержувача (частина перша статті 6 Угоди);
- необхідність дотримання оператором заходів, що стосуються боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та фінансовими злочинами, для чого оператор зобов'язаний здійснювати ідентифікацію користувачів послуг (стаття 7 Угоди).

4. Чинне законодавство України не встановлює обмежень щодо надання ПАТ “Укрпошта” послуг з переказу коштів, для чого ним створена власна внутрішньодержавна платіжна система “Поштовий переказ”, правила якої ПАТ “Укрпошта” узгоджувало з Національним банком України. Крім того, ПАТ “Укрпошта” видана генеральна ліцензія на здійснення валютних операцій, що надає право здійснювати перекази грошових коштів (поштові перекази) також в іноземній валюті.

Беручи до уваги мету законопроекту, яка полягає у підвищенні рівня доступності до фінансових (банківських) послуг, забезпеченні права громадян та суб'єктів господарювання на отримання фінансових (банківських) послуг на всій території країни, Національний банк України вважає, що ПАТ “Укрпошта” має право відповідно до статті 47 Закону України “Про банки і банківську діяльність” укласти агентські договори з банками, на підставі яких ПАТ

“Укрпошта” зможе надавати окремі банківські та інші фінансові послуги споживачам в якості комерційного агента банків.

Крім того, ураховуючи, що ПАТ “Укрпошта” є державним підприємством, його діяльність, в тому числі визначення стратегії його розвитку, належить до сфери управління Кабінету Міністрів України. У зв’язку з цим, вважаємо, що необхідним є отримання висновку Уряду України щодо положень законопроекту.

З огляду на зазначене, вважаємо законопроект неприйнятним. Просимо врахувати позицію Національного банку України під час прийняття рішення щодо законопроекту.

З повагою

В.о. Голови
Національного банку України

Я. В. Смолій